

# **СЕКЦІЯ 1**

## **КОНСТИТУЦІЙНІ ОСНОВИ РОЗВИТКУ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА**

### **СУДОВІ ОРГАНИ ВЛАДИ НА СТОРОЖІ ПРАВ І СВОБОД ГРОМАДЯН УКРАЇНИ**

**Болдирєва Ангеліна,**

студентка 2 курсу, групи 20-Д  
Криворізького факультету НУ «ОЮА»

*Науковий керівник:*

**Стець О. М.,** д.ю.н.,

завідувач кафедри конституційного,  
міжнародного та приватного права, доцент

Судовий захист прав і свобод людини та громадянина слід розглядати як різновид державного захисту прав і свобод людини і громадянина, відповідно до частини другої статті 55 Конституції України держава бере на себе такі обов'язки. Право на судовий захист також надає конкретні гарантії для ефективного відновлення прав через правосуддя. Відсутність такої можливості обмежує це право. Більше того, відповідно до частини другої статті 64 Конституції України, навіть у разі воєнного чи надзвичайного стану право на судовий захист не може бути обмежено.

Найвищою соціальною цінністю в Україні є визнання на конституційному рівні прав людини, її життя і здоров'я, честі та гідності, недоторканності і безпеки. Права і свободи людини та їх гарантії визначають зміст і спрямованість функціонування держави. Важливо знати, що судовий захист належить лише особам, чиї права та свободи чи інтереси були порушені.

Отже, для того, щоб особа могла отримати судовий захист, суд перш за все має визначити, чи дійсно особа має права, свободи чи інтереси, про які вона просить захисту. Здійсненням судового захисту є можливість оскарження вироку суду першої інстанції. Перегляд ухвал суду в апеляційному та касаційному порядку гарантує відновлення порушених прав, свобод та інтересів. Право на судовий захист є конституційним, а виконання судових рішень є невід'ємною частиною права на справедливий захист. Кожен має право на отримання професійної юридичної допомоги.

Кожен має право вибирати, хто захищає його права. (ст. 59 Конституції України). За обставин, передбачених законом, ця допомога надається безоплатно (ст. 14 Закону України «Про безоплатну правову допомогу»). У судовому процесі щодо неповнолітніх, крім адвокатів, мають брати участь і законні представники неповнолітніх.

Говорячи про продуктивність роботи суду, відповідно до захисту прав людини, конкретного рішення забезпечити неможливо. Це пояснюється тим, що Україна є досить молодою і наша судова система в даний час має необхідність у вдосконаленні, але результати її функціонування на сьогоднішній день вказують на важливу роль суду в захисті прав людини. Відповідно до чинного законодавства України, на суд покладено обов'язок гарантувати захист у цілому комплексі прав людини (соціальних, економічних, політичних, культурних, екологічних тощо), але також гарантувати право людини і громадянина звернутися до суду за захистом своїх порушених прав. Саме тому одним з основних завдань суду вважається гарантія використання прав на звернення за захистом своїх прав (без перешкод і обмежень).

Суди як органи державної влади повинні вчасно та результативно захищати дані права та свободи шляхом розгляду цивільних, кримінальних справ та справ про адміністративні правопорушення. Загалом суди України гарантують відновлення порушених прав та свобод людини.

Закон передбачає велику систему судів, які мають реалізовувати правосуддя з метою захисту порушених права і свобод. Законом «Про судоустрій та статус суддів» передбачено наявність місцевих судів, апеляційних судів та Верховного Суду. Відповідно до спеціалізації передбачено наявність загальних, адміністративних та господарських судів. Вищим судом у системі судоустрою є Верховний Суд.

Як зазначається у рішенні Конституційного Суду України у справі за конституційним зверненням щодо офіційного тлумачення частини 2-ї статті 55 Конституції України та статті 248 Цивільного процесуального кодексу України: «Кожен, тобто громадянин України, іноземець, особа без громадянства має гарантовану країною можливість оскаржити в суді загальної юрисдикції рішення, дії або бездіяльність будь-якого органу державної влади, органу місцевого самоврядування, посадових та службових осіб, якщо громадянин України, іноземець, особа без громадянства вважають, що їх рішення, дії або бездіяльність порушують права і свободи громадянина України або заважають їх здійсненню, тому мають потребу у правовому захисті у суді. Подібні скарги підлягають прямому розгляду в судах незалежно від того, що прийнятим раніше законом мав можливість бути встановлений інший порядок їх розгляду (оскарження до органу, посадової особи вищого рівня) щодо того органу та посадової особи, які встановили рішення, що здійснили дії або допустили бездіяльність».

Пріоритет прав і свобод людини та громадянина визнається невід'ємним принципом правової держави. Відштовхуючись від цього, Кон-

ституційний Суд України гарантує цілісність законодавчої та судової практики щодо захисту прав та свобод людини та громадянина.

Таким чином, результативний механізм судового захисту прав і свобод людини - це найбільш загальнозначущий демократичний інструмент правової держави.

В наш час судова форма захисту прав і свобод, а також інтересів людини і громадянина, що оберігаються законодавством, вважається головною. Право на судовий захист - одне з конституційних прав людини і громадянина, та на відміну від інших прав воно вважається запорукою інших прав і свобод. У цьому полягає його особлива і основна значимість.

Затвердженню судового захисту, викликаного не тільки відновлювати порушені права громадян, але й також посилювати обов'язок органів державної влади і посадових осіб згідно з дотриманням прав людини, повинні сприяти продовження судової реформи та участь України в міжнародних договорах та конвенціях.

## **ЗАГАЛЬНА ДЕКЛАРАЦІЯ ПРАВ ЛЮДИНИ ЯК ПЕРШИЙ МІЖНАРОДНИЙ СТАНДАРТ ЗАХИСТУ ПРАВ ЛЮДИНИ**

**Голобок Аліна,**

студентка 2 курсу, групи 20-Д  
Криворізького факультету НУ «ОЮА»

*Науковий керівник:*

**Стець О. М.,** д.ю.н.,

завідувач кафедри конституційного,  
міжнародного та приватного права, доцент

Уперше Загальна Декларація прав людини була зазначена в 1946 році і розроблена протягом 2 років Комісією з прав людини. Комісія складалася з вісімнадцяти представників різних національностей та політичних поглядів. «Загальна декларація прав людини» була відома своєю правозахисною діяльністю.

За дорученням генерального секретаря ООН підготовку проекту Декларації очолив канадець Джон Пітерс Гамфрі. Незадовго до того, як його призначили директором Відділу прав людини ООН. Для роботи над підготовкою документа, що спочатку мислився як міжнародний законопроект про права була утворена комісія з прав людини.

Британські представники були вкрай розчаровані, що пропозиція мала моральне, але не юридичне зобов'язання. (І його не було, поки в 1976 році Міжнародний пакт про громадянські і політичні права не набули чинності, надаючи юридичний статус найбільшій декларації).